

Esas Sayısı : 2016/127

Karar Sayısı : 2016/120

“ ...

İzmir İli, Konak İlçesi, Fevzipaşa Bulvarı, No:174/C Z-13 adresinde, 26.04.1994 tarih ve 102/26 sayılı ruhsat ile adı altında serbest eczacı olarak mesleğini yapan ..., rahatsızlığı nedeniyle İzmir 4. Sulh Hukuk Mahkemesinin 31.10.2005 tarih ve E:2005/1925, K:2005/2196 sayılı kararı ile vesayet altına alınarak ağabeyi ... kendisine vasi tayin edilmiştir. Adı geçen Mahkemenin 30.01.2006 tarihli ve E:2005/1925, K:2005/2196 sayılı kararı ile de eczanenin mesul müdür Eczacı ... tarafından işletilmesine izin verilmiştir. Adı geçene, 05.04.2006 tarih ve 44 sayı ile mesul müdürlük belgesi düzenlenmiştir.

Ancak davalı idare, 6197 sayılı Yasa'nın 8. maddesi uyarınca mahcur eczacının eczanesinin, mirasçılar hesabına bir mesul müdür vasıtasıyla işletilebilmesinde, mirasçıların kimler olduğunun sayına yoluyla belirtilerek; hacir altına alınan eczane sahibinin karısı veya kocası veya çocukları varsa eczanenin ancak bunlar hesabına bir mesul müdürün idaresi altında işletilmesine izin verildiğinden bahisle 08.01.2008 tarih ve 5413-11 sayılı işlemle kapatılması ile Eczacı ... adına düzenlenen mesul müdürlük belgesinin ve davacı kısıtlı Sabriye Tuncalı adına düzenlenen eczane ruhsatının iptaline karar vermiştir.

6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun'un İlgili Maddeleri:

24.12.1953 tarih ve 8591 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun'un 2. maddesinde; Türkiye Cumhuriyeti hudutları içinde eczacılık yapabilmek için Kanunun 4. maddesinde yazılı hallerden birinin bulunmaması gerektiği belirtilmektedir.

Kanun'un 4. maddesinin (C) bendinde; sanatını yapmasına mani iyileşmez bir hastalığı bulunma halinin eczacılık yapmaya mani olduğu; 6. maddesinde de; eczacıların 4. maddedeki haller vuku bulursa sanatlarını icradan men edilerek kendilerine verilmiş olan ruhsatnamelerin Sağlık ve Yardım Vekaletince daimi olarak geri alınacağı belirtilmektedir.

Kanun'un 7. maddesine göre; “Bir eczacı almış olduğu müsaadeden sarfinazar eder veya iflasına yahut hacrine hükmolunur veya vefat eylerse ruhsatname sakıt olur.”

Kanun'un 8. maddesi uyarınca; “Vefat eden veya hacredilen veya meslek ve sanatının icrasından mütevellit devamlı maluliyete duçar olan bir eczane sahibinin karısı veya kocası veya çocukları varsa eczanenin bunlar hesabına bir mesul müdürün idaresi altında işletilmesine Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletince ruhsat verilir. Bu suretle verilecek ruhsatnamelerden Harçlar Kanuna göre harç alınır.”

Kanun'un 9/A maddesinde ise; “Bir eczanenin mesul müdür tarafından mahcur namına idare edilmesi hacredilen eczacı hakkındaki hükmün refine veya kendisinin vefatına kadar devam eder.” hükümleri yer almaktadır.

Esas Sayısı : 2016/127

Karar Sayısı : 2016/120

Dava konusu işleme dayanak teşkil eden 6197 sayılı Kanun'un 8. maddesi incelendiğinde, evlenmemiş ve çocuğu olmayan eczacılar için bir düzenleme bulunmadığı, maddede sadece eşi veya çocuğu olan eczacılara yönelik olarak düzenleme yapıldığı görülmektedir.

Anayasal Düzenlemeler

T.C. Anayasası'nın 2. maddesi; "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir." hükmüne yer vermiştir.

Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" başlığını taşıyan 10. maddesine göre;

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.

Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar." hükmüne,

Anayasa'nın "Çalışma ve sözleşme hürriyeti" başlıklı 48. maddesinde ise;

"Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir.

Devlet, özel teşebbüslerin milli ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır."

hükümlerine yer verilmiştir.

Yine Anayasa'nın 50. maddesinin ikinci fıkrasına göre;

"Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar."

27.9.2006 tarih ve 5547 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ve 09.04.2007 tarih ve 26488 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan 22.03.2007 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanan Avrupa Sosyal Şartı'nın I. Bölüm 15. maddesine göre; " Özürlüler toplumsal yaşamda bağımsız olma, sosyal bütünleşme ve toplumsal yaşama katılma hakkına sahiptir."

Yine, Şart'ın II. Bölümünün "Özürlülerin toplumsal yaşamda bağımsız olma, sosyal bütünleşme ve katılma hakkı" başlığını taşıyan 15. maddesinde;

"Akit Taraflar, yaşları ve özürlerinin nedenleri ve niteliği ne olursa olsun, özürlülerin toplumsal yaşamda bağımsız olma, sosyal bütünleşme ve katılma hakkını etkili bir biçimde kullanabilmelerini sağlamak amacıyla;

1- Mümkün olduğunda genel plan çerçevesinde, ya da bu mümkün değilse, kamusal ya da özel uzmanlaşmış organlar aracılığıyla özürlülerin yönlendirilmesini, öğrenimini ve mesleki eğitimini sağlamak için gerekli önlemleri almayı;

2- Normal çalışma ortamında özürlüleri istihdam etmek ve onların istihdamını sürdürmek ve çalışma koşullarını özürlülerin gereksinimlerine uyarlamak, ya da özürlülük nedeniyle bunun mümkün olmadığı durumlarda çalışmayı buna göre düzenlemek ya da özrünün düzeyine göre güvenli bir istihdam türü yaratmak için, işverenleri özendirmeye yönelik bütün önlemlerle onların istihdam edilmelerini teşvik etmeyi;

Bazı durumlarda bu önlemler uzmanlaşmış yerleştirme ve destekleme hizmetlerine başvurmaya gerekli kılabilir.

3- Özellikle, teknik yardımları da içermek üzere, iletişim ve hareket engellerinin üstesinden gelmeyi ve ulaşım, barınma, kültürel etkinlikler ve boş zaman kullanımını sağlamayı hedefleyen önlemler yoluyla özürlülerin toplumla tam olarak bütünleşmelerini ve toplum yaşamına katılmalarını teşvik etmeyi;

Taahhüt ederler." hükmüne yer verilmiştir.

Anayasa'ya Aykırılığın Değerlendirilmesi:

Anayasa Mahkemesi kararlarında da belirtildiği gibi, Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koruyucunun ona uyması gereken Anayasa ve temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Hukuk devleti ilkesinin önkoşullarından biri olan hukuk güvenliği ile kişilerin hukuki güvenliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. Hukuk güvenliği ilkesi, hukuk normlarının öngörülebilen olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasa düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Anayasa'nın 5. maddesinde; Devletin temel amaç ve görevleri sayılarak; bunlar arasında, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak görevine yer verilmiştir.

Anayasa'nın "kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17. maddesinin birinci fıkrasında ise; "Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir" hükmüne yer verilmiştir.

Anayasa'da, Devletin nitelikleri arasında sayılan sosyal hukuk devleti; "insan haklarına dayanan, kişilerin huzur, refah ve mutluluk içinde yaşamalarını güvence altına alan, kişi hak ve özgürlükleriyle kamu yararı arasında adil bir denge kurabilen, çalışma hayatını geliştirerek ve ekonomik önlemler alarak çalışanlarını koruyan, onların insan onuruna uygun hayat sürdürmelerini sağlayan, milli gelirin adalete uygun biçimde dağıtılması için gereken önlemleri alan, sosyal güvenlik hakkını yaşama geçirebilen, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak sosyal adaleti ve toplumsal dengeleri gözetken devlet" olarak tanımlanmaktadır. Çağdaş devlet anlayışı sosyal hukuk devletinin tüm kurum ve kurallarıyla Anayasa'nın özüne ve ruhuna uygun biçimde kurularak işletilmesini, bu yolla bireylerin refah, huzur ve mutluluğunun sağlanmasını gerekli kılar.

Anayasa'nın 10. maddesinde; herkesin, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu vurgulanmış ve Devlet organlarının ve idare makamların bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorunda oldukları kurala bağlanmıştır.

6197 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca, mahcur eczacının eczanesinin mirasçılar hesabına bir mesul müdür vasıtasıyla işletilebilmesinde mirasçıların kimler olduğunun sayma yoluyla belirtilerek hacir altına alınan eczane sahibinin karısı veya kocası veya çocukları varsa eczanenin, ancak bunlar hesabına bir mesul müdürün idaresi altında işletilmesine izin verilmesinin, hacir altına alınan hiç evlenmemiş ve çocuğu bulunmayan eczacıların mağduriyetine yol açacağı açıktır.

Her hangi bir sebeple kendisine vasi tayin edilen bir eczacının eczanesinin, herhangi bir koşula bağlı kılınmaksızın ve kısıtlı eczacı hesabına mesul müdür aracılığı ile çalıştırılması, öncelikle kısıtlı eczacının maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Oysa iptal istemine konu işlem, 6197 sayılı Kanun'un 8. maddesindeki; "... hacredilen veya meslek ve sanatının icrasından mütevellit devamlı maluliyete duçar olan bir eczane sahibinin karısı veya kocası veya çocukları varsa eczanenin bunlar hesabına bir mesul müdürün idaresi altında işletilmesine Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletince ruhsat verilir..." hükmü nedeniyle tesis edilmiştir.

Bu işlem tesis edilirken davalı idarenin kısıtlı eczacının, maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesini dikkate almadığı görülmektedir. Bu dikkate almama halinin dayanağının da 6197 sayılı Kanunun 8. maddesindeki "...karısı veya kocası veya çocukları varsa eczanenin bunlar hesabına ..." ifadelerinin olduğu açıktır.

Yukarıda açıklanan gerekçelerle, 6197 sayılı Kanunun 8. maddesindeki, "...karısı veya kocası veya çocukları varsa eczanenin bunlar hesabına ..." ifadelerinin kısıtlı davacının ve onunla aynı konumda bulunan diğer eczacıların Anayasal haklarının ortadan kaldırılması sonucunu doğurduğu, bu haliyle söz konusu ifadelerin Anayasa'nın 2, 10, 48 ve 50. maddelerine aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

Esas Sayısı : 2016/127
Karar Sayısı : 2016/120

30.03.2011 tarih ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesinin 1. fıkrasına göre;

“Bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu davada uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse;

a) İptali istenen kuralların Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduklarını açıklayan gerekçeli başvuru kararının aslını,

b) Başvuru kararına ilişkin tutanağın onaylı örneğini,

c) Dava dilekçesi, iddianame veya davayı açan belgeler ile dosyanın ilgili bölümlerinin onaylı örneklerini,

Dizi listesine bağlayarak Anayasa Mahkemesine gönderir.” hükmü kurala bağlanmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesinin 1. fıkrası gereğince, 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun'un 8. maddesinin ilk fıkrasındaki, “...karısı veya kocası veya çocukları varsa eczanenin bunlar hesabına ...” ifadelerinin evlenmemiş ve çocuğu bulunmayan kısıtlı eczacılar yönünden eksik düzenleme nedeniyle Anayasa'nın 2, 10, 48 ve 50. maddelerine aykırı olduğu kanısına ulaşıldığından Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına, dosyada bulunan belgelerin onaylı bir örneğinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmesine, 7.12.2015 tarihinde oybirliğiyle kara verildi.”